

Referanser: KR 39/17, MKR/AU 26/17

Arkivsak: 17/05164-3

Saksdokumenter:

KR 39/17: Rapport og veivalg for Den norske kirkes kultursatsing

Rapport og veivalg for Den norske kirkes kultursatsing

Sammendrag

Saken til Kirkemøtet i 2018, «Rapport og veivalg for Den norske kirkes kultursatsing», behandles av Kirkerådet 13.-15.09.2017. Vedtak fra Kirkerådet vil foreligge til Mellomkirkelig råds møte. Saken vil sannsynligvis sluttbehandles av Kirkerådet i desember. Eventuelle innspill fra Mellomkirkelig råd kan dermed innarbeides før saken ferdigstilles til Kirkemøtet.

Kirkemøtesaken rapporterer om hva som har skjedd med kirkens kultursatsing siden 2005 (del 1), den analyserer dagens situasjon (del 2) og skisserer mulige veivalg videre for kirkens arbeid med kunst og kultur (del 3).

MKR bes å drøfte saken i lys av om den ivaretar relevante økumeniske, interreligiøse og internasjonale perspektiver

MKR/AU drøftet saken på sitt møte 7. september, og vedtaket derfra er formidlet til Kirkerådet.

Saksorienteringen til MKR er den samme som gikk til MKR/AU.

MKR/AU fattet følgende vedtak: (ikke formelt godkjent av MKR/AU)

1. MKR/AU slutter seg de synspunktene som kommer fram i saksutredningen og ber om at den oversendes til Kirkerådet.

MKR/AU understreker nødvendigheten av å klargjøre kirkemøtesakens avgrensning, dersom den er ment å ha den innretningen sakspapiret legger opp til.

MKR/AU vil sterkt anbefale at perspektivene utvides i tråd med saksutredningen til MKR/AU.

2. MKR/AU ber om at følgende momenter også tar med i det videre arbeidet med kirkemøtesaken:

- Denne saken involverer mange i kirken og burde vært drøftet bredere med bispedømmerådene og andre relevante aktører før den ble lagt fram for Kirkerådet. Dette er en så viktig og omfattende sak at det bør arbeides mer med den før den kan legges fram for Kirkemøtet.
- Saken burde vært mer offensiv og omtalt nye kultur- og kunstuttrykk og i større grad reflektert det kulturelle mangfoldet i dagens Norge. Ordet «veivalg» kunne med fordel byttes ut med noe mer inspirerende.
- Økumeniske og internasjonale perspektiver er ikke noe som «de» eller «enkelte miljøer» er opptatt av, men dette er en integrert del av det norske samfunnet – og dermed også kulturlivet. Dette burde preget saken.
- Kultur er et av de beste redskaper og arenaer for tverrkulturell kommunikasjon som finnes. Det er påfallende at dette perspektivet mangler i saken.
- Saken burde ses i sammenheng med kirkemøtesaken om kirkens digitale satsing og i langt større grad også fanget opp ungdomskultur.
- Kirkens kulturarbeid blant mennesker med nedsatt funksjonsevne og kognitiv svikt burde vært med. Et eksempel kan være bruk av salmesang i eldreomsorgen. I hvilken grad kirkens kulturtilbud er universelt tilgjengelig, burde også vært drøftet.
- Lokalkirkens nye allianser kunne ha vært synliggjort bedre. For eksempel fant Refugees Welcome Norway det helt naturlig å spørre menighetene om å få ha konsert i kirken. Slike eksempler finnes det mange av.
- Vi må ikke lage en motsetning mellom «kult» og «kultur» i bruken av kirkerommet, slik at vi blir for restriktive i hvorledes det kan brukes. Kirkerommet må være en åpen arena for lokalsamfunnet.
- Side 16 i KR-sakspapiret (5. avsnitt) bør rettes opp fordi Røros kirke også er sterkt involvert i kulturlivet i byen.

Forslag til vedtak

MKR har følgende innspill til KM-saken «Rapport og veivalg for Den norske kirkes kultursatsing»:

.....

Saksorientering

Sakspapiret til kirkerådsmøtet synliggjør Den norske kirke som en av samfunnets viktigste kulturaktører og understreker viktigheten av et godt samspill mellom kirken og andre kulturaktører i det norske storsamfunnet og i lokalsamfunnene.

Forståelsen av kultur – sakens avgrensning

I sammendraget til kap. 2 (s. 1) står det at «det er kirkemusikk, konserter og andre kulturarrangement som er fundamentet i kirken som kulturaktør». Forstå dette snevert slik at kunst og kultur blir et arbeidsfelt (for ansatte og frivillige) i kirken preget av tradisjonelle kunst- og kulturuttrykk, med hovedvekt på sang og musikk? Eller bør kunst og kultur forstås bredere og i et større samfunnsperspektiv? Slik saken nå framstår, handler den mye om «indrekirkelig» organisering, kulturell rådgivernes rolle og ressursbruk på kulturfeltet og i mindre grad om Den norske kirkes rolle mer generelt i norsk kulturliv, nasjonalt og lokalt. Sakens avgrensning burde vært klargjort tydeligere innledningsvis.

Hvis saken kan – eller bør – ha et videre perspektiv, er det påfallende at utviklingen mot et mer flerkulturelt og flerreligiøst samfunn nesten ikke omtales. Etter 2005 har vi i økende grad erfart at forholdet mellom religion og kultur preger den offentlige debatten. Vi har utviklet statskirken og skrevet «folkekirke» inn i Grunnloven. Stålsettutvalgets rapport har ført til en omfattende debatt om hvordan det livsyns åpne samfunnet skal formes. Religionens kulturelle uttrykk er sprengkraft i dagens politiske debatter. Sakspapiret nevner, som sant er, at kulturlivet påvirkes av politiske endringer. Vi kan legge til at den digitale virkeligheten, ikke minst sosiale medier, i svært stor grad preger norsk kultur i dag. Må ikke Kirkemøtet drøfte kirken kultursatsing i lys av på de siste års kulturelle endringer i det norske samfunnet? Sakspapiret gir få innspill til en slik samtale.

I 2015 behandlet Kirkemøtet saken «Religionsmøte og dialog» som handlet om kirkens selvforståelse og rolle i det flerkulturelle Norge, og i 2017 drøftet Kirkemøtet saken om kirkens digitale satsing. Alt dette påvirker i stor grad kirkens forhold til kunst og kultur, men denne saken inneholder ikke disse perspektivene.

Hvordan kan kirken bidra til en åpnere og mer inkluderende forståelse av kunst og kultur, og bør ikke kulturelt mangfold og synspunkter på «folkekirke», «norske» – og «kristne» verdier drøftes i en sak som handler om kirkens kultursatsing? Hva med nye digitale kunst- og kulturuttrykk?

Burde ikke en kirkemøtesak i 2018 om kirkens veivalg for kultursatsing inneholdt en refleksjon om Den norske kirkes rolle som kulturaktør i det flerkulturelle og digitale samfunnet? Hvis saken ikke skal ha dette brede perspektivet, burde det begrunnes innledningsvis.

Økumeniske og interreligiøse perspektiver

Sakspapiret til Kirkerådet beskriver bruken av kirkebygg, kirkemusikk og korvirksomhet og vektlegger kirkens rolle som arrangør av kulturaktiviteter i samarbeid med ulike aktører. Kulturrådgiverne får selvsagt en viktig rolle. Kunne man i saken også sett på Den norske kirkes samarbeid med andre kirkesamfunn? I mange lokalsamfunn og i storbyer er det veldig aktuelt med økumeniske kulturarrangementer og utlån av kirker til andre kirkesamfunn – i blant også andre trossamfunn.

I forslag til vedtak pkt. 2 ber man om at kirken skal «legge til rette for et møtepunkt hvor teologi, kunst og kultur kan tematiseres. Her er det relevant og spennende å se vårt eget arbeid i samvirke med andre trossamfunns teologiske og kulturelle tradisjoner. Bispemøtets veiledning fra 2016 om kirkelige handlinger i det flerkulturelle samfunnet kan også være relevant å trekke inn i denne sammenheng.

Hvilke veivalg gjør Den norske i forhold til økt økumenisk og interreligiøst samarbeid om kunst og kultur? Kirkemøtesaken om religionsmøte og dialog gir innspill til dette. Den norske

kirke er gjennom mange år blitt beriket av impulser fra den verdensvide kirke og fra andre kirketradisjoner. Burde ikke dette vært nevnt i en sak som skisserer veivalg for vår kultursatsing?

Rett til å delta i kulturlivet

På s. 18 (pkt. 1.2) refereres det til kirkemøtesaken fra 2014 om menneskerettigheter og til FNs menneskerettighetskonvensjon og Barnekonvensjonen hvor enkeltmenneskets rett til å delta i samfunnets kulturliv slås fast. Sakspapiret vektlegger (s. 3-4) kunst og kulturs grunnleggende betydning for menneskelivet.

Det ville vært interessant med en refleksjon om hva dette betyr også for innvandreres (enten de er kristne eller har en annen eller ingen tro). Kunst og kultur er særdeles viktig – både som virkemiddel og mål i seg selv – i integreringen av flyktninger og innvandrere. Hvilke veivalg gjør kirken her? Er dette noe Kirkemøtet bør drøfte? Hvilken rolle kan kulturrådgivere ha i denne sammenheng? På s. 7 står det at de «skal inspirere til økt kulturvirksomhet i et samspill mellom ulike kulturaktiviteter fra det brede kulturliv», men hvordan gjøres dette i det flerkulturelle samfunnet?

500-årsmarkeringen av reformasjonen

På s. 38 omtales reformasjonsjubileet. Ville det vært aktuelt å trekke inn noen flere av de perspektivene på Den norske kirkes rolle i norsk historie og kulturliv som 500-årsmarkeringen har tatt opp? Her har vi jo også vektlagt Den norske kirkes tilhørighet til det globale og økumeniske fellesskapet. Gir dette noen føringer for veivalg i kirkens kultursatsing?

Pilegrimsarbeid

Det beskrives på s. 39. Det kunne beriket saken om Den norske kirkes deltakelse i «Pilgrimage of Justice and Peace», et globalt og bredt økumenisk initiativ fra Kirkenes verdensråd, ble omtalt. Dette er allerede godt kjent i pilegrimsarbeidet, f.eks. i Nidaros og Borg, og har potensiale i seg til å fornye Den norske kirkes pilegrimsarbeid.

Kultur angår alt kirken er og gjør

Menighetene oppfordres i forslag til vedtak, pkt. 3, å integrere sitt kulturarbeid i sine planer, særlig i tilknytning til *Plan for kirkemusikk*. Hvor spennende ville det ikke vært om kunst og kultur (bredt forstått) også ble inkludert i planer for gudstjenesteliv, diakoni (så vidt nevnt på s. 40-41) og trosopplæring?

På s. 25-26 (pkt. 2.2) i sakspapiret stilles det relevante spørsmål om kirken som kulturaktør i samfunnet. Men disse drøftes i liten grad i sakspapiret for øvrig.

Vedtaket pkt. 8 og 9 understreker viktigheten av kompetansebygging, nettverk og at Den norske kirke er en profesjonell aktør i norsk kulturliv og deltar i kulturpolitiske prosesser. Skal vi få til dette, bør nok kirkemøtesaken ha et noe bredere perspektiv enn det legges opp til.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Saken krever administrativ oppfølging.